

Kortelė:

865046_RegNr_I-1677-621/2014

<http://www.infolex.lt/tp/865046>

Administracinė byla Nr. I-1677-621/2014

Teisminio proceso Nr. 3-64-3-01148-2014-7

Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2.; 74

(S)

ŠIAULIŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. liepos 28 d.

Šiauliai

Šiaulių apygardos administracinio teismo teisėjas Žanas Kubeckas,

sekretoriaujant Palmirai Berberausienei,

nedalyvaujant pareiškėjui V. S.,

nedalyvaujant atsakovės Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovui,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo V. S. skundą atsakovei Lietuvos valstybei, atstovaujamai Šiaulių tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos atlyginimo.

Teismas, išnagrinėjęs pateiktą skundą,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas V. S. (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į teismą su skundu (b.l. 2-4) prašydamas priteisti iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau – ir Atsakovas, Šiaulių TI), 30000 LT neturtinę žalą. Pareiškėjas skunde nurodė, kad nuo 2013-01-12 iki 2014-03-18 buvo laikomas Šiaulių TI pažeidžiant teisės aktų reikalavimus. Kalinimo Šiaulių TI laikotarpiu, pareiškėjui teko mažiau, nei 3,6 kv.m. kameros ploto. Patalpos, kuriose buvo laikomas pareiškėjas, neatitiko higienos reikalavimų. Tenkant būti perpildytoje kameroje, sąlygos buvo nepakenčiamos, dėl to patyrė didžiulę emocinę, psichologinę neturtinę žalą.

Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Šiaulių TI, atsiliepime (b.l. 49-53), nurodė, kad su skundu nesutinka, prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepime nurodė, kad Lietuvos higienos norma HN 76:1999, nustačiusi, kad kameroų tipo patalpoje ploto vienam žmogui norma – ne mažiau kaip 5 kv.m. (6.15 p.), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30

d. įsakymu Nr.V-241 (įsigaliojo nuo 2010 m. balandžio 11 d.) buvo pripažinta netekusia galios. Minėtu įsakymu buvo patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, kuri nustato tik laisvės atėmimo vietų įrengimo reikalavimus. Lietuvos higienos normai HN 76:1999 netekus galios ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriuje norma buvo nustatyta Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ (įsigaliojo nuo 2010 m. gegužės 14 d.). Įsakymo Nr. V-124 1.3 punktas nustatė, kad iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr.1248 (Žin., 2009, Nr. 121-5216), numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m. Pažymime, kad teisinis reglamentavimas nenustato tam tikrų baldų ar įrenginių užimamo ploto įtakos skaičiuojant kameros plotą, todėl galima preziumuoti, kad skaičiuojant vienam asmeniui tenkanti kameros plotą visas kameros plotas dalijamas iš kameroje laikomų asmenų skaičiaus.

Kaip matyti iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-04-28 pažymos Nr. 69/06-1801 „Dėl V. S. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“, pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių pirmą kartą etapuotas 2013-01-11 ir įstaigoje periodiškai laikytas iki 2014-03-14. Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje kameroje Nr. 12 buvo laikomas nuo 2013-01-11 iki 2013-02-11 su dar 2-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,16 kv. m. iki 5,76 kv.m., kameroje Nr. 63 – periodiškai laikotarpiams nuo 2013-02-15 iki 2013-04-15 su dar 2-6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,59 kv.m. iki 6,05 kv.m., kameroje Nr. 45 – periodiškai laikotarpiams nuo 2013-04-16 iki 2013-08-08 su dar 1-6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,63 kv.m. iki 9,23 kv.m., kameroje Nr. 58 – nuo 2013-08-08 iki 2013-08-27 vienas ar dar su 1-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,8 kv.m. iki 18,47 kv.m., kameroje Nr. 99 - nuo 2013-08-27 iki 2013-08-28 su dar 2-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 4,05 kv. m. iki 5,40 kv.m., kameroje Nr. 50 – laikotarpiams nuo 2013-08-28 iki 2013-08-30 ir nuo 2014-03-07 iki 2014-03-10 su dar 2-5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,11 kv.m. iki 6,22 kv.m., kameroje Nr. 14 – nuo 2013-08-30 iki 2013-09-10 vienas ar dar su 1-5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,26 kv.m. iki 19,56 kv.m., kameroje Nr. 53 – laikotarpiams nuo 2013-09-10 iki 2013-09-11 ir nuo 2014-03-03 iki 2014-03-07 su dar 3-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,34 kv.m. iki 4,68 kv.m., kameroje Nr. 26 periodiškai laikotarpiams nuo 2013-09-11 iki 2013-11-14 su dar 1-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,12 kv. m. iki 8,48 kv.m., kameroje Nr. 28 – nuo 2013-11-14 iki 2013-12-09 su dar 2-8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 1,95 kv.m. iki 5,87 kv.m., kameroje Nr. 31 – periodiškai laikotarpiams nuo 2013-12-09 iki 2014-02-07 su dar 1-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,65 kv.m. 10,62 kv.m., kameroje Nr. 52 – nuo 2014-02-07 iki 2014-03-03 dar su 2-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,31 kv.m. iki 6,16 kv.m., kameroje Nr. 95 - nuo 2014-03-10 iki 2014-03-10 dar su 2-8 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 1,94 kv. m. iki 5,84 kv.m., kameroje Nr. 20 – nuo 2014-03-10 iki 2014-03-14 dar su 5-7 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,33 kv.m. iki 3,11 kv.m. Kadangi kameroje esančių asmenų skaičius niekada nėra pastovus, pareiškėjui periodiškai tekdavo nuo 1,95 kv.m. (kameroje Nr. 28) iki 19,56 kv.m. (kameroje Nr. 14) gyvenamasis plotas, o tai leidžia daryti išvadą, jog tik tam tikrais atvejais pareiškėjui galimai teko mažesnis kalinimo kameros plotas nei nustatyta norma, o periodiškai ji netgi buvo viršijama.

Atsakovas atkreipia dėmesį į asmenų laikymo kardomojo kalinimo įstaigose specifiką: toje pačioje kameroje laikomų asmenų skaičius per tą pačią parą nėra pastovus (dalis kviečiama pas ikiteisminio tyrimo pareigūnus, etapuojama į teismus, areštines, pataisos namus ir atitinkamą laiką nebūna kameroje). Kaip pažymėjo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. liepos 9 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A-146-1527/2012, ši aplinkybė (kintantis asmenų skaičius kameroje) turi įtakos vienam asmeniui tenkančio ploto normos kameroje kaitai, nes daliai asmenų išvykus likusiems kameroje asmenims tenka daugiau kameros bendrojo ploto. Todėl net mažiausio ploto kameroje, keičiantis kalinčių asmenų skaičiui paros eigoje, plotas, tenkantis vienam asmeniui, kinta nuo mažesnio už nustatytą iki viršijančio normą.

Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje per laikotarpį nuo 2013-01-11 iki 2014-03-14 iš viso buvo laikomas 376 dienas. Pasivaikščiojimo laiku (1 val. per dieną), medicininių apžiūrų metu, prausimosi pirtyje metu asmenys nebūna gyvenamojoje kameroje. Pareiškėjo pretenzijos atsakovui už šį laikotarpį laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Šiaulių visuomenės sveikatos centras 2013-05-07 atliko patikrinimą (išvados surašytos 2013-05-09 patikrinimo akte Nr. EP-128), kurio metu buvo patikrinta kamera Nr. 14, kurioje pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiu nuo 2013-08-30 iki 2013-09-10. Nustatyta, kad kameroje stalas, kabykla asmeniniams daiktams yra. Sanitarinis mazgas atitvertas medžiagine užuolaida, nuo drėgmės atšokusi sienų, lubų dažų danga, matosi vandens nubėgimo žymės, pelėsis, kameroje reikalingas remontas. Dirbtinė apšvieta, oro temperatūra ir santykinė oro drėgmė atitinka nustatytus reikalavimus. Iš 2013-07-19 patikrinimo akto Nr. EP-249 matyti, kad kameroje Nr. 14 pažeidimai pašalinti – kameroje atliktas remontas. Kameros Nr. 58, kurioje pareiškėjas kalėjo nuo 2013-08-08 iki 2013-08-27 Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimas buvo atliktas 2013-09-04 (išvados surašytos 2013-09-05 patikrinimo akte Nr. EP-300). Operatyviosios kontrolės metu nustatyta, kad kameros sienos suskeldėjusios, vietomis išdaužytos, kameroje reikalingas remontas, pakabos rūbams pasikabinti yra, langai išimti, tualetas atitvertas presuoto kartono plokšte, vietoje durų užuolaidos. Nustatytas dirbtinės apšvietos pažeidimas, oro temperatūra ir santykinė oro drėgmė atitinka nustatytus reikalavimus. Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2014-01-23 patikrinimo akte Nr. EP-8 nustatyta, kad kameroje Nr. 50, kurioje pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiais nuo 2013-08-28 iki 2013-08-30 ir nuo 2014-03-07 iki 2013-03-10, reikalingas remontas.

Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. V-176 patvirtintų Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių 13 punkte nustatyta, kad gyvenimo ir buities sąlygos kameroje turi atitikti Lietuvos Respublikos higienos normas. Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių 2 punktas nustato: Taisyklės taikomos naujai statomiems, rekonstruojamiems ar kapitaliai remontuojamiems tardymo izoliatoriams. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 2 punktas įtvirtina analogiško pobūdžio nuostatą: veikiančioms laisvės atėmimo vietoms taikomi tik tie šios higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas ir įrengtas iki Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymo „Dėl tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ įsigaliojimo, todėl nagrinėjamu atveju, analizuojant pareiškėjo laikymo įstaigoje sąlygas, taikytinos tik tos Taisyklių nuostatos ir tie Higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Atsižvelgiant į išdėstyta, atsakovas pabrėžia, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai liečia pareiškėjo argumentus dėl ventiliacijos įrengimo ar nepakankamo šviesos patekimo į kameras, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Pagal Higienos normos 24 punktą, gyvenamosios patalpos turi būti vėdinamos per langus, išskyrus patalpas, kuriose veikia mechaninė patalpų vėdinimo ar kondicionavimo sistema. Šiaulių tardymo izoliatoriaus gyvenamosios kameros yra vėdinamos natūraliu būdu (per langus bei duris). Mikroklimato parametrai kameroje priklauso nuo kameros įrengimo, jose esančių asmenų skaičiaus ir kitų aplinkybių (tokių, kaip lauko temperatūra, asmenų judėjimas į kamerą ir iš jos ir kt.). Kadangi Šiaulių tardymo izoliatoriuje dėl pastato statuso negali būti atliekami rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbai, Higienos normos HN 76:2010 reikalavimai, susiję su šiais darbais netaikytini ir įstaiga negali būti pripažįstama atsakinga dėl nustatomų šių reikalavimų pažeidimų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsakovas pabrėžia, jog negalima konstatuoti įstaigos neteisėto veikimo, kiek tai liečia pareiškėjo argumentus dėl

ventiliacijos neįrengimo ar dėl nepakankamo dienos šviesos patekimo į kameras, nes šie įrengimo reikalavimai susiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais.

Lietuvos Respublikos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241, 58 punktas reglamentuoja, kad laisvės atėmimo vietose laikomi asmenys privalo nuolat rūpintis švaros bei tvarkos palaikymu gyvenamosiose patalpose. Teisės aktuose imperatyviai nustatyta pareiga patiems kameroje esantiems asmenims rūpintis švara ir tvarka patalpoje. Kamelių būklė priklauso pirmiausia nuo pačių jose laikomų asmenų elgesio: nesuinteresuoti palaikyti švarą ir tvarką ar tausoti įstaigos patalpas asmenys niokoja įstaigos turta, blogina patalpų būklę. Atsakovas negali būti atsakingas už tai, jog įstaigoje kalinami asmenys patys nevykdo ar netinkamai vykdo jiems nustatytas pareigas, susijusias su laikymo sąlygomis kameroje.

Šiaulių tardymo izoliatoriaus Ūkio skyriaus 2014-05-02 pažymyje Nr. 62/08-89 „Apie gyvenamųjų kamelių įrengimą“ yra nurodyta, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus korpuse gyvenamosios kameros įrengtos vadovaujantis Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių, patvirtintų Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2009 m. liepos 10 d. įsakymu „Dėl Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ Nr. V-176 ir Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ reikalavimais. Minėtoje pažymyje nurodytas ir kameroje esantis inventorių, todėl pareiškėjo teiginiai, kad nėra kur susidėti rūbų ar maisto produktų nepagrįsti, nes kameros įrengtos vadovaujantis galiojančiais teisės aktais.

Atvykstantiems ir išvykstantiems suimtiesiems ir nuteistiesiems visa asmens krata įstaigoje pareiškėjo buvimo Šiaulių tardymo izoliatoriuje laikotarpiu buvo atliekama administracinės teritorijos pastato rūsyje esančioje apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje.

Laisvės atėmimo vietų įrengimo ir priežiūros sveikatos saugos reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241. Apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje 2013-02-07 buvo atliktas Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimas, kurio išvados išdėstytos 2013-02-08 patikrinimo akte Nr. EP-6. Iš patikrinimo akto matyti, kad ankstyvą žiemos rytą oro temperatūra tebuvo kiek mažesnė, nei nustatyta Higienos normoje, o bylos medžiaga (Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-04-28 pažyma Nr. 69/06-1801 „Dėl V. S. laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje“) rodo, kad temperatūros duomenų užfiksavimo dieną pareiškėjas tikrintoje patalpoje apskritai nebuvo. Be to, mikroklimato parametrams yra būdingas momentiškas, todėl konkrečių rodiklių nustatymas patikrinimo metu nesudaro prielaidų teigti, jog tokie patys rodikliai patalpoje vyrauja nuolat. Atsakovas taip pat pažymi, kad administracinio pastato patalpos vėdinamos natūraliu būdu per langus bei duris, todėl išmatuota oro temperatūra neparodo tikslios jutiminės temperatūros patalpoje. 18-22? C temperatūra laikoma optimalia protiniam darbui, todėl 2,4? žemesnė temperatūra operatyviai vykdomos visos asmens kratos metu (išsirengęs iki apatinių rūbų asmuo būna 1-2 minutes, t.y., kol nusirengia, rūbai patikrinami rentgeno aparatu ir asmuo apsirengia) neturėtų būti pripažįstama galinčia sukelti neigiamus išgyvenimus. Patikrinimo akto turinys taip pat paneigia pareiškėjo dėstomas aplinkybes, esą sąlygos apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje antisanitarinės. Pareiškėjo teiginiai dėl šalčio, purvo yra abstraktūs, netikslūs ir nepagrįsti objektyviais įrodymais, dėstomi remiantis subjektyviais pojūčiais, todėl jų teisingumo nėra galimybės įvertinti. Dėl šių priežasčių byloje negalima nustatyti neteisėtų atsakovo veiksmų ar neveikimo.

Tabako kontrolės įstatymo 3 straipsnis nustato, kad vienas iš valstybės tabako kontrolės politikos principų yra ginti žmogaus teises į aplinką be tabako dūmų, o 19 straipsnio 1 dalies 3 punktas numato, kad Lietuvos Respublikoje rūkyti (vartoti tabako gaminius) draudžiama bendrose gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, kuriose nerūkantieji gali būti priversti

kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru. Sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Higienos normos Nr. HN76-2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 6 punkte nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims turi būti sudaroma saugi sveikatai gyvenamoji aplinka. Laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims draudžiama rūkyti laisvės atėmimo vietų gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, jeigu nerūkantieji būtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru (14 p.). Iki šios higienos normos įsigaliojimo draudimai, susiję su rūkymu laisvės atėmimo vietose, teisės aktuose, reglamentuojančiuose sveikatos saugos reikalavimus laisvės atėmimo vietose, įtvirtinti nebuvo.

Nei Bausmių vykdymo kodekso, nei Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatos, reglamentuojančios suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimą, nereglamentuoja, kad nerūkantys asmenys turi būti izoliuotai laikomi nuo rūkančių asmenų. Įstaigoje nėra priimta teisės aktų, susijusių su Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punkto įgyvendinimu. Nuo 2010 metų Šiaulių tardymo izoliatoriuje, įgyvendinant Tabako kontrolės įstatymo ir Higienos normos HN76:2010 nuostatas, taikoma praktika, kuomet į įstaigą atvykę asmenys jų pageidavimu yra paskiriami į dviejų tipų kameras ? rūkančiųjų ir nerūkiančiųjų. Šiaulių tardymo izoliatoriaus atsakingi pareigūnai išsiaiškina naujai į tardymo izoliatorių atvykusio asmens žalingus įpročius ir vadovaudamiesi gauta informacija sprendžia suimtojo (nuteistojo) paskyrimo į gyvenamąją vietą klausimą. Jokių nusiskundimų dėl laikymo su rūkančiais asmenimis pareiškėjas įstaigai nėra pateikęs. Skundą teismui pareiškėjas pateikė tik 2014 m. balandžio mėnesį, be to, pats nenurodo galimai esąs nerūkantis ir šios aplinkybės niekaip nepagrindžia, o skundžiasi abstrakčiai – dėl tariamo rūkančiųjų ir nerūkiančiųjų asmenų laikymo toje pačioje kameroje fakto. Atsakovas pažymi, kad pareiškėjas nenurodo, jog būtų buvę pažeistos jo teisės nebūti verčiamam kvėpuoti tabako dūmais.

Įstaiga teisės aktų reikalavimų ir pareiškėjo teisių nepažeidė, nes pareiškėjas buvo laikomas įstaigoje nesant jokių pareiškėjo pretenzijų dėl galiojančių Tabako kontrolės įstatymo nuostatų įgyvendinimo. Įstaiga negali būti laikoma atsakinga, jei laikomi asmenys sąmoningai nuslepia, manipuliuoja ar teikia melagingą informaciją apie savo žalingus įpročius ir dėl to yra laikomi rūkančiųjų/nerūkiančiųjų gyvenamosiose patalpose. Be to, atsakovas atkreipia dėmesį į teismų praktiką, anot kurios, tuo atveju, kai pareiškėjas į administraciją su prašymu ar skundu dėl to, kad kameroje rūkoma, raštu nesikreipė, nėra jokio pagrindo spręsti, jog laisvės atėmimo vietos administracija nesiėmė reikiamų veiksmų, kad būtų užtikrintas draudimas rūkyti gyvenamosiose ar kitose bendro naudojimo patalpose, dėl ko, laikydama pareiškėją kartu su šiose patalpose rūkančiais nuteistaisiais, būtų pažeidusi teisės aktų reikalavimus (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-442-1251/2013). Tokia teismų pozicija minėto teisinio reglamentavimo atžvilgiu taip pat rodo, jog gintinos galimai pažeistos nerūkiančiųjų teisės, o ne rūkančiųjų pretenzijos. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose įtvirtintas nerūkiančiųjų teisių į sveiką aplinką užtikrinimas, o ne rūkančiųjų interesai, pareiškėjo abstraktūs ir neįrodyti argumentai dėl rūkančiųjų laikymo su nerūkiančiais netaisyklingai neturintę žalą galėjusiomis sukelti aplinkybėmis. Pareiškėjo saugomos įstatymų teisės ir teisėti lūkesčiai, susiję su rūkymu, nebuvo pažeisti, todėl atsakovo veikimas netaisyklingas turinčiu neteisėtumo požymiu.

Europos Žmogaus Teisių Teismas pasisakė, kad tam tikra kančia ar pažeminimas ? tai dažnai būdingi ar neišvengiami bausmės formos ar laisvės atėmimo priemonių elementai. Valstybė privalo užtikrinti, kad asmens įkalinimo sąlygos nepažeistų jo žmoniškojo orumo, kad priemonės, vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai įkalinimui būdingą kentėjimo laipsnį. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2007 m. lapkričio 5 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-17-1001/2007 nurodė, kad siekiant neturinės žalos atlyginimo, būtina nustatyti, jog tas asmuo, kuris kreipėsi teisminės gynybos, tikrai patyrė fizinį skausmą, dvasiškai išgyveno, realiai patyrė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusiu vienu arba keletu iš išvardintų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė. Pareiškėjo dėstomos

neturtinės žalos atsiradimą sąlygoti galinčios aplinkybės neįrodo realaus neturtinės žalos egzistavimo fakto.

Pareiškėjas nepateikia jokių duomenų, kurie leistų konstatuoti patirtą neturtinę žalą, kurią būtų galima susieti su asmens laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygomis. Tai leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjo teiginiai apie patirtą neturtinę žalą yra nepagrįsti. Minėta, kad nenustačius bent vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei neatsiranda prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą Civilinio kodekso 6.271 str. pagrindu.

Konstitucinis Teismas 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarime, be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalos, padarytos neteisėtai valstybės institucijų, pareigūnų veiksmis, atlyginimą atsiranda tik tada, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir kad žala asmeniui atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų. Atsižvelgiant į teismų praktikoje pabrėžiamus neturtinės žalos instituto taikymo aspektus, siekiant nustatyti pareiškėjo reikalavimo atlyginti neturtinę žalą pagrįstumą, turi būti atsižvelgiama į konkrečias kalinimo sąlygas, turi būti įvertinti įrodymai, pagrindžiantys pareiškėjo patirtą neturtinę žalą, o ne prielaidos apie galimą teisių pažeidimą.

Pažymi, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.138 straipsnyje pateiktame nebaigtiniame sąraše įtvirtinta net keletas galimų asmens teisių gynimo būdų. To paties straipsnio 8 punkte numatyta, kad asmens teisės teismas gina ir kitais įstatymų numatytais būdais. Europos Žmogaus Teisių Teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą pažymėjo, jog pažeidimo fakto pripažinimas taip pat yra asmens pažeistų teisių gynybos būdas, kuris yra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą. Neturtinė žala priteisiama konkrečiu atveju nustačius, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimas byloje M. v. Lietuva, pareiškimo Nr. 53161/1999; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. balandžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-619/2008; kt.). Atsakovas taip pat prašo teismo sprendžiant neturtinės žalos priteisimo pareiškėjui klausimą atsižvelgti į tai, kas aukščiau išdėstyta, bei, kad įstaiga pagal galimybes siekė įgyvendinti galiojančius teisės aktus ir nebuvo neigiamo veikimo, nukreipto išimtinai prieš pareiškėją, pareiškėjo laikymas teisės aktų neatitinkančiomis sąlygomis buvo su pertraukomis ir tik periodinis, neigiamas veikimas buvo mažareikšmis ir nesukėlęs ilgalaikių neigiamų pasekmių.

Pareiškėjo skundas tenkintinas iš dalies.

Nagrinėjamoje byloje pareiškėjas V. S. skundu kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti jam neturtinės žalos atlyginimą. Neturtinę žalą pareiškėjas kildina iš esmės iš neteisėtų valdžios institucijos veiksmų neužtikrinant jam tinkamų kalinimo sąlygų Šiaulių tardymo izoliatoriuje.

CK 6.271 straipsnio 1 dalis nustato, kad žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Šioje įstatymo normoje numatytos civilinės atsakomybės subjektas yra specialusis – viešas asmuo (valstybė arba savivaldybė). Šis atsakomybės subjekto ypatumas (viešas asmuo) lemia šioje įstatymo normoje numatytos civilinės atsakomybės taikymo ypatumus, kadangi valstybės civilinė atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms (civilinė atsakomybė be kaltės): valstybės valdžios institucijų neteisėtiems veiksams (neveikimui), žalai ir priežastiniam ryšiui tarp valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Todėl reikalavimas dėl žalos (tiek turtinės, tiek neturtinės), kuri kildinama iš valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo gali būti tenkinamas nustačius minėtų civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygų visumą. Nesant bent vienos iš šių sąlygų viešoji atsakomybė negalima.

Tam, kad būtų konstatuotas neteisėtumas CK 6.271 straipsnio prasme, reikia nustatyti, jog valdžios institucijos darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jiems teisės

aktais priskirtų funkcijų arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, pažeisdami bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Sprendžiant dėl atitinkamos valstybės valdžios institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo (CK 6.271 straipsnio prasme), kiekvienu atveju yra būtina nustatyti, kokios konkrečios teisės normos, kurios reglamentuoja skundžiamos institucijos veiklą, buvo pažeistos, kaip būtent šie pažeidimai pasireiškė asmeniui, teigiančiam, kad jis dėl tokių veiksmų (neveikimo) patyrė žalą, taip pat tai, ar atitinkamos pasekmės (jei jos nustatomos) atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarime, be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalos, padarytos neteisėtais valstybės institucijų, pareigūnų veiksmis, atlyginimą atsiranda tik tada, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir kad žala asmeniui atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas skundu siekia, jog jam iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių TI, būtų priteistas 30000 LT neturtinės žalos atlyginimas laikotarpiu nuo 2013-01-12 iki 2014-03-18. Neturtinę žalą iš esmės grindžia tuo, kad laikymo sąlygos neatitiko įstatymuose numatytų reikalavimų, kameroje buvo laikoma daugiau asmenų, nei yra galima pagal galiojančius teisės aktų reikalavimus, sąlygos buvo nepakenčiamos, dėl to patyrė didžiulę emocinę, psichologinę neturtinę žalą.

Kadangi pareiškėjas neturtinę žalą kildina iš netinkamų kalinimo sąlygų, todėl nagrinėjamoje byloje aktualus Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 3 straipsnis, kuris nustato, kad niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir EŽTT) yra pažymėjęs, kad Konvencijos 3 straipsnis įtvirtina vieną pagrindinių demokratinės valstybės vertybių, ji įtvirtina absoliutų kankinimo, nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimą, toks draudimas nepriklauso nuo aukos elgesio (žr., pvz., 2011 m. sausio 20 d. EŽTT sprendimą *Mandic* ir *Jovic* prieš Slovėniją ir jame nurodytą teismo praktiką).

EŽTT savo jurisprudencijoje ne kartą yra išaiškinęs, kad Konvencija įpareigoja valstybę užtikrinti, kad asmens kalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad šios priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai kalinimui būdingą kentėjimo laipsnį, ir kad, atsižvelgiant į praktinius su įkalimu susijusius poreikius, būtų adekvačiai užtikrinama jo sveikata ir gerovė. Valstybė turi garantuoti, kad kalinami asmenys būtų laikomi sąlygomis, kurios užtikrina, kad jų orumas būtų gerbiamas, o bausmių vykdymo būdai ir metodai nesukelia šiems asmenims didesnių ir intensyvesnių išgyvenimų už tuos, kurie yra neišvengiami asmeniui būnant kalinamu (žr. pvz., EŽTT 2000 m. spalio 26 d. sprendimą byloje *Kudla* prieš Lenkiją, 2001 m. liepos 24 d. sprendimą V. prieš Lietuvą). Pagal EŽTT suformuotą praktiką tam, kad netinkamas elgesys patektų į Konvencijos 3 straipsnio reguliavimo sritį, jis turi pasiekti minimalų žiaurumo lygį. Šio minimalaus žiaurumo lygio vertinimas yra reliatyvus; jis priklauso nuo visų bylos aplinkybių, tokių kaip elgesio trukmė, jo fizinis ir psichinis poveikis ir tam tikrais atvejais nukentėjusiojo lytis, amžius bei jo sveikatos būklė. Be to, sprendžiant, ar elgesys pagal Konvencijos 3 straipsnį yra „žeminantis orumą“, teismas atsižvelgia į tai, ar jo tikslas yra pažeminti asmenį ir ar tai neigiamai paveikė asmenį su Konvencijos 3 straipsniu nesuderinamu būdu (žr., pvz., EŽTT 2001 m. balandžio 21 d. sprendimą byloje *Peers* prieš Graikiją).

Teismas atkreipia dėmesį ir į tai, kad EŽTT savo praktikoje yra ne kartą nurodęs, jog nepaprastai didelis kameros erdvės trūkumas yra labai reikšmingas faktorius sprendžiant, ar taikomos sulaikymo sąlygos buvo „žeminančios“ EŽTK 3 straipsnio požiūriu (žr., pvz., 2005 m. balandžio 7 d. sprendimą K. prieš Lietuvą; 2012 m. sausio 10 d. sprendimą *Ananyev* ir kiti prieš Rusiją). EŽTT ne kartą yra nurodęs, kad tais atvejais, kai pareiškėjams teko mažiau negu trys kvadratiniai metrai grindų ploto, kameros perpildymas turi būti laikomas toks didelis, kad savaime pateisina EŽTK 3 straipsnio pažeidimą (žr., pvz., 2011 m. sausio 20 d. EŽTT sprendimą *Mandic* ir *Jovic* prieš Slovėniją; 2012 m. sausio 10 d. sprendimą *Ananyev* ir kiti prieš Rusiją).

Lietuvos Respublikos kardomojo kalinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad tardymo izoliatoriaus administracija, užtikrindama suėmimo vykdymo tvarką ir tinkamas asmenų laikymo tardymo izoliatoriuose sąlygas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, kitais nacionaliniais ir Europos Sąjungos teisės aktais. Pagal Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymo Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ 1.3.1 punktą iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1248 (Žin., 2009, Nr. 121-5216), numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m.

Byloje nustatyta, kad pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių buvo pristatytas 2013-01-12 ir periodiškai laikytas iki 2014-03-18 kameroje Nr. 12 (plotas 17,3 kv. m.), Nr. 63 (plotas 18,16 kv. m.), Nr. 45 (plotas 18,47 kv. m.), Nr. 58 (plotas 15,26 kv. m.), Nr. 99 (plotas 16,22 kv. m.), Nr. 50 (plotas 18,66 kv. m.), Nr. 14 (plotas 19,56 kv. m.), Nr. 53 (plotas 18,74 kv. m.), Nr. 26 (plotas 16,96 kv. m.), Nr. 28 (plotas 17,62 kv. m.), Nr. 31 (plotas 21,24 kv. m.), Nr. 52 (plotas 18,50 kv. m.), Nr. 95 (plotas 17,52 kv. m.), Nr. 20 (plotas 18,69 kv. m.). Iš byloje esančios pažymos (b.l. 16) matyti, kad pareiškėjas tam tikrais laikotarpiais galimai buvo laikomas kameroje ir nepažeidžiant nustatytos vienam asmeniui, esančiam laisvės atėmimo ir kardomojo kalinimo įstaigoje, kameros ploto normos tais atvejais, kai kartu su pareiškėju kameroje Nr. 12, 26, 28, 95 buvo laikoma iki 4 asmenų imtinai, kameroje Nr. 63, 45, 50, 14, 53, 31, 52, 20 buvo laikoma iki 5 asmenų imtinai. Tačiau iš pateiktos pažymos tiksliai nustatyti kada ir kiek laiko kitais laikotarpiais pareiškėjas buvo laikomas kameroje nepažeidžiant nustatytos vienam asmeniui, kameros ploto normos, nėra galimybių, išskyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiu nuo 2013-08-08 iki 2013-08-28 kameroje Nr. 58 ir 99, nes šiose kameroje nebuvo pažeista teisės aktais nustatyta vienam asmeniui tenkanti kameros ploto norma. Pareiškėjas skunde nurodo, kad jo teisės pažeistos buvo laikotarpiu nuo 2013-01-12 iki 2014-03-18, todėl teismas vertina tik šį laikotarpį. Iš pažymos (b.l. 16) matyti, kad pareiškėjas Šiaulių TI buvo laikomas iki 2014-03-14. Kitokių įrodymų byloje nėra, todėl teismas atmeta pareiškėjo argumentus, kad jo teisės Šiaulių TI buvo pažeistos laikotarpiu nuo 2014-03-15 iki 2014-03-18. Konstatuotina, jog kalėjimo Šiaulių TI laikotarpiu nuo 2013-01-12 iki 2014-03-14 t.y. iki 355 dienų pareiškėjas periodiškai buvo laikomas sąlygomis, galimai pažeidžiančiomis teisės aktais nustatytą kameros plotą vienam asmeniui, t.y. vienam asmeniui, laikomam kameroje teko mažiau kaip 3,6 kv. m. ploto. Šiaulių TI administracija pažeidė pareiškėjo subjektinę teisę būti kalinamam kameroje, kurioje jam tektų ne mažiau nei 3,6 kv. m kameros ploto, t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus ši institucija ar jos darbuotojai privalėjo veikti.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, jog asmuo, kuris yra kalinamas nepriimtinais sąlygomis, patiria neturtinę žalą, kaip ji yra apibrėžta CK 6.250 straipsnio 1 dalyje (pvz., administracinės bylos Nr. A¹⁴³-1966/2008, A⁵⁰²-734/2009). Ši aplinkybė taip pat konstatuota ir EŽTT praktikoje (pvz., 2008 m. lapkričio 18 d. sprendimas byloje S. prieš Lietuvą (pareiškimo Nr. 871/02)). Taigi ta aplinkybė, jog asmuo tam tikrą laiką buvo laikomas nepriimtinais sąlygomis, nesilaikant teisės aktų reikalavimų, administracinių teismų praktikoje pripažįstama pagrindu neturtinei žalai atlyginti.

Pagal CK 6.250 straipsnio 1 dalį neturtinė žala – tai asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kt., teismo įvertinti pinigais. Neturtinės žalos atlyginimo dydžio nustatymą, kaip ir atlyginimo teisinius pagrindus, lemia šios žalos prigimtis ir objektas. Neturtinė žala atlyginama pažeidus vertybes, kurių įkainoti neįmanoma, ir pasireiškia neturtinio pobūdžio praradimais, kurie negali būti tiksliai apskaičiuojami piniginiu ekvivalentu. Priteisiant neturtinės žalos atlyginimą vadovaujamosi teisingo žalos atlyginimo koncepcija, besiremiančia įstatymo ar teismų praktikos suformuotais vertinamaisiais subjektyviais ir

objektyviais kriterijais, leidžiančiais kuo teisingiau nustatyti ir atlyginti asmeniui padarytą žalą, atkurti pažeistų teisių pusiausvyrą ir suponuojančiais pareigą preciziškai įvertinti konkrečios situacijos aplinkybes. Neturtinės žalos prigimtis lemia tai, kad nėra galimybės šią žalą tiksliai apskaičiuoti, gražinti nukentėjusįjį į buvusią padėtį ar rasti tikslų piniginių tokios žalos ekvivalentą. Neturtinės žalos dydį nustato teismas, o ją patyręs asmuo turi pateikti teismui kuo daugiau ir kuo svarbesnių žalos dydžiui nustatyti reikšmingų kriterijų. Teismas pagal teisinius kriterijus nustato priteistiną neturtinės žalos dydį. Pareiškėjo prašoma atlyginti neturtinės žalos suma vertinama kaip nevaržanti teismo diskrecijos nustatyti neturtinės žalos dydį konkrečioje byloje ir yra tik viena reikšmingų bylai aplinkybių, į kurią teismas turi atsižvelgti. Kriterijai, į kuriuos turi atsižvelgti teismas, nustatyti įstatyme (CK 6.250 straipsnio 2 dalis). CK 6.250 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nebaigtinis tokių kriterijų sąrašas: žalos pasekmės, žalą padariusio asmens kaltė, jo turtinė padėtis, padarytos turtinės žalos dydis bei kitos turinčios reikšmę bylai aplinkybės, taip pat sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijai.

Pažymėtina, kad neturtinės žalos dydį pagrindžiančių kriterijų sąrašas nebaigtinis, o kiekvienu konkrečiu atveju pažeidžiama skirtinga įstatymo saugoma teisinė vertybė ir neturtinė žala patiriama individualiai, tai teismas turėtų spręsti dėl materialios kompensacijos už patirtą neturtinę žalą dydžio, aiškindamasis ir vertindamas individualias bylai svarbias neturtinės žalos padarymo aplinkybes ir kitus faktus, reikšmingus nustatant tokio pobūdžio žalos dydį, atsižvelgdamas į įstatyme bei teismų praktikoje įtvirtintus ir teismo šiuo konkrečiu atveju reikšmingais pripažintus kriterijus. Neturtinės žalos atlyginimo teisinius pagrindus, dydžio nustatymą lemia šios žalos prigimtis ir objektas. Sprendžiant dėl neturtinės žalos dydžio, atsižvelgtina ir į tokias reikšmingas bendro pobūdžio aplinkybes, kaip bendrą šalies ekonominę situaciją, pragyvenimo lygį bei bendruosius teisės principus.

Teismas atsižvelgia į tai, kad pareiškėjas Šiaulių TI, ilgą laiką iki 355 dienų buvo kalinamas galimai pažeidžiant nustatytos vienam asmeniui, esančiam laisvės atėmimo ir kardomojo kalnimo įstaigoje, kameros ploto normos reikalavimus, pareiškėjo patirtus nepatogumus, kurių intensyvumas viršijo neišvengiamai kalinimui būdingus nepatogumus ir kurie žemina žmogiškąjį orumą, sukelia dvasines kančias, į kitus pirmiau minėtus teismų praktikoje įtvirtintus neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijus, vadovaujantis sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus, daro išvadą, kad pareiškėjas patyrė neturtinę žalą (dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, pažeminimą), kuri negali būti kompensuojama vien tik pareiškėjo teisių pažeidimo pripažinimu, o kalėdamas pas atsakovą aukščiau aptartomis sąlygomis, pareiškėjas patyrė pinigine išraiška apskaičiuotiną neturtinę žalą. Nors teismo nuomone kiti nustatyti Šiaulių TI pažeidimai dėl patalpų būklės nėra esminiai, tačiau įvertinus visumą patirtų pareiškėjo nepatogumų, pareiškėjui priteistina neturtinė žala įvertinta pinigais.

Apskaičiuodamas neturtinės žalos dydį, t. y. įvertinęs pareiškėjo patirtus neigiamus dvasinius išgyvenimus pinigais, įvertindamas turimų įrodymų visetą, remdamasis teismų praktikoje taikytiniais neturtinės žalos vertinimo kriterijais (pvz., LVAT 2013 m. spalio 30 d. nutartyje Nr. A438-1194/2013 už 723 dienas priteista 2000 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2013 m. lapkričio 25 d. nutartyje Nr. A442-1860/2013 už 169 dienas priteista 550 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2013 m. gruodžio 30 d. nutartyje už 107 dienas priteista 500 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2014 m. birželio 19 d. nutartyje Nr. A⁸⁵⁸-275/2014 už 330 dienų priteista 6600 Lt neturtinės žalos atlyginimui), pareiškėjo subjektinės teisės pažeidimo mastą ir trukmę, bei atsižvelgęs į Lietuvoje egzistuojančias ekonomines darbo užmokesčio bei pragyvenimo sąlygas (minimali mėnesinė alga bylai aktualiu laikotarpiu buvo 1000 Lt; vidutinį darbo užmokestį), teismas laiko, kad pareiškėjui padarytos neturtinės žalos dydis gali būti įvertintas 5000 Lt. Dėl šių priežasčių pareiškėjo reikalavimas priteisti jam 30000 Lt neturtinės žalos yra tenkinamas iš dalies.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85-87 str., 88str.1 d. 5 p. teismas,

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo V. S. skundą tenkinti iš dalies. Priteisti pareiškėjui V. S. iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, 5000 Lt (penkis tūkstančius litų) neturtinei žalai atlyginti.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui tiesiogiai arba per šį teismą.

Teisėjas Žanas Kubeckas

Nuorašas tikras